

Fr.R.Kreutewaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

P.F. B
11.749 21/22

SP 10.274
EP 4615

Nõ 1

3. detsembril 1921 a.

I. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — iga laupäew.
Tellimise hind: aasta peale Mk. 800.—
 poole aasta peale " 400.—
 weerand aasta peale " 200.—
Üksik nummer maksab Mk. 18.—
Toimetus ja kontor: Tallinn, Lai t. 38 (ajutiselt).
Awatud kell 9—3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:
1/1 lehek. Mk. 2400.— 1/8 lehek. Mk. 300.—
1/2 " " 1200.— 1/16 " " 175.—
1/4 " " 600.— 1/32 " " 100.—
Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.
Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Päewakäskudest.

Politseipeawalitfufe ülema.

22. novembril 1921. a. Nõ 39.

§ 2. Du juhtumisi olnud, kus politseiülemad sifeministeeriumi peawalitfuste korraldusi ei täida ehk nende täitmisega asjata wiivitawad. Suhin politseiülemate tähelepanu minu päewakäsu nr. 55, § 2 peale ja nõuan kategoorilijelt selle täpisealt täitmist.

§ 3. Wabariigi walitfufe poolt 2. novembril j. a. wasuudetud määrufega (R. T. nr. 101 — 1921. a.) kaotatakse riikline hobustepidamine politseis, wäljaarwatud Tallinna linna politseiülem ja politsei ratsareferw, ära ja tulewikus kaotawad politseiametnikud, kes kohustatud on hobust pidama, hobuse ülewalpidamise kulud riigi poolt neile maksetawatelt sõiduraha summadest (R. T. nr. 101 — 1921. a.).

Selle täitmiseks käsen kõigil politseiülematel, wäljaarwatud Tallinna linna politseiülem, kiires korras riiklise hobustepidamise likwideerimisele asuda ja jelle tööga kõige hiljem 31. detsembriks j. a. lõpule jõuda. Likwideerimise komisjoni esimeesteks kohapeal määran wastawad maakonna, Tartu ja Narwa linna politseiülemad, kelle wasutuda jääb, et likwideerimise töö tähtajaks lõpetud saab.

Seal, kus likwideerimine enne tähtaega lõpeb, maksetakse sõiduraha nute normide järele wälja. Likwideerimisel aluseks ja juhtnõubriks wõtta „Riigi Teataja“ nr. 101 — 1921. a. wälja kuulutatud wabariigi walitfufe „määrus riiklise hobustepidamise likwideerimise kohta wälispolitsei ametkonnas,“ mille järele ka käia.

23. novembril 1921. a. Nõ 94.

§ 1. Awaldan teadmiseks ja täitmiseks wäljawõtte sifeministri päewakäsu nr. 30:

„§ 2. I. Minu päewakäsu nr. 73 — 1920. a. osalijeks muutmiseks panen kõigile sifeministeeriumile alluwatele asutustele, kes oma eelarwe arwel arweosakonnast awanise saawad, ette täitmisele wõtta järgmine ford eelarwe summade tarwitamises:

1) Afutus saadab awansi nõudmise wastawale peawalitfufele 5-ks kuupäewaks; nõudmises tähendatakse ainult kogusumma, mille asutuse juhataja wastawalt peawalitfufelt saadud kinnitatud eelarwe põhjal wälja arwab ja sajamarkade peale ümmardab.

2) Töö kthustamiseks nõuawad asutused omale 1922. aastal forraga kahe kuu eelarwe summa awansina wälja.

Märkus: Kui riigikassa poolt aasta algul lestaafutusele eelarvest ainult ühe kuu osa arvatakse, saavad ka alluvad ajutused aasta algul ühe kuu osa korraga.

3) Iga kuu aruande teine eksemplaar saadetakse vastavale peavalitsusele kõige hiljem järgmise kuu 5-ks päevaks. Originaal aruanne saadetakse kokku endisel kujul ning saadetakse dokumentidega ja nende nimekirjadega, paragrafide ja liitrite järele kokkuhoondatult, oisetohe riigikontrolli, mitte hiljem kui aruandele järgnevat 20-ks kuupäevaks.

Märkus: Termishoiu peavalitsusele alluvad ajutused saadavad aruande teise eksemplaari peavalitsusele kõige hiljem järgmise kuu 10-ks päevaks.

4) Aruanne, millel äratähendatud saatmise kuupäev ja number, saadetakse ilma kaastrijata. Termishoiu aruanded on aruande viimasel leheküljel. Iga aruande lehele tehakse märkus, et originaal aruanne ühes dokumentidega saadetakse 20-ks kuupäevaks riigikontrolli.

5) 1922. a. jaoks on aruande lehe vorm osalt muudetud ja saadetakse 1. jaanuariks alluvatele asutustele arveosakonna poolt kätte.

6) Mutuse juhataja vastutab selle eest, et saadud aruanne ainult lubatud eelarve piires, paragrafide ja liitrite järele äratarvitatakse. Nasta lõpul eelarve summadest üleminemist milgil tingimisel ei tohi ette tulla.

7) Politseiülema lõpetavad oma päevakäskudes kassa väljaminekute kui ka sisseulekute avaldamise.

II. Eelmine aruandmise kord sissetulekute üle jääb muutmata.

Arveosakonnale saadetakse sissetulekute aruande

eksemplaar peab kõige hiljem järgmise kuu 5-ks päevaks arveosakonnas olema, et raamatutest läbitaandmised mitte kõik kuu lõpu ei koonduks. Tähtendatud eksemplaarile tuleb märkus teha, et originaal aruanne ühes rentei kviitungitega riigikontrolli ärasaadetud on ehk saadetakse. Üksikute sissetuleku liikide dokumendid ümmeldakse kokku ja igale vihkule valmistatakse nimekiri, milleks väljamineku aruandeks tarvitatawaid plankette kasutada võib.

III. Ajutustele eelarve summade tarvitamise korra muutmisel avaldab ministri kantsleil ja peavalitsuste juhatajatele ja arveosakonna juhatajale järgmist juhtuõbrist:

Arvanõudekirja saadetakse ministri kantsleil ehk peavalitsuste juhatajate poolt kinnitatult arveosakonda maksutähta ehk kassa wõi jookswa arve tšeki väljakirjutamiseks.

Arvanõudekirja täitmine sünnib rutulise sifuga kirjade täitmise korras: aruanded waadatakse läbi peavalitsuses kase päewa jookul ja saadetakse kinnitatult arveosakonda arwustamiseks. Kulude dokumendid, arvanõudmised jne. kinnitab vastaw peavalitsuse ehk ministri kantsleil juhataja ja need ei kuulu ministri ehk tema abi teistkordse kinnituse alla, nagu see senini maksaw oli.

Rentei tšekid ja maksutähtud on makswad ainult siis, kui need ministri ja pearaamatupidaja ehk nende aseräitjate poolt alla kirjutatud on.

IV. Ministriumis kassa laudu väljamakju kord, mis päewakäsjuga 30. septembril s. a. nr. 24 kindlaks määratud, jääb maksma.

V. Käesolewas päewakäsjus ettenähtud kord hakkab maksma 1. detsembril s. a."

Allakirjutanud:

politseipeawalitsuse ülem R u b e n.

Ümardused, kinnitused ja wabastused ameti alal.

Siseministri päewakäsjuga:

Kinnitud ametisse: Ministri kantsleil käsutusametnik Richard Karul's administratiiv asjade peawalitsuse ujuasjade osakonna juhataja kohuste täitjaks 28. oktoobrist s. a. arwates, tema peale edasi jättes ministriumis kassahoidja kohuseid.

Lääne maakonna rahwawäe komisjoni II. jaoskonna kantsleil ametnikuks Eugenie Gering, 1. nowembrist s. a. arwates.

Wabastud ametist: Lääne maakonna rahwawäe komisjoni II. jaoskonna kantsleil ametnik Melita Gering, tema omal palwel, 1. nowembrist s. a. arwates.

Petseri maalema kantsleil asjaajaja Eduard Jänes ja kantsleil ametnik Jda Hoop, 1. nowembrist s. a. arwates maalema kantsleil liikwideerimise puhul.

Järwa maakonna rahwawäe komisjoni I. jaoskonna kantsleil ametniku Egon Laube, 1. nowembrist s. a. arwates, tema ülemineku puhul Järwa maakonna wangi-maja teenistusse.

Ministri kantsleil ametnikule Wera Dts'ale, kes arstitunnistuse põhjal haigeks loetud, arwates 1. maist s. a., lõpetud palgamaksmine 1. nowembrist s. a., „Kiigi Teatajas" nr. 26/27—1920. a. awaldatud määruse põhjal.

Politseipeawalitsuse ülema päewakäsjuga:

Määratud ametisse: Kaudteepolitsei I. jaosk. ülema kohuste täitjaks Wasili Suudla, arwates 6. nowembrist s. a.

Politseipeawalitsuse ülemääriliselt käsutetäitjaks ametnikuks Aleksander Bergmann, arwates 17. nowembrist s. a.

Iga riigi edu põhjened elanikkude julgeoleku ja kindla avaliku korra peal. Suurem osa tööd avaliku korra alalhoidmises lasub, muidugi teada, politsei olal. Selle tõttu ongi riiklistes huvides nii väga tähtis politsei arendamise peale iseäralist rõhku panna. Ei ole tarvis palju sõnu selgitamiseks, misjulgust suurt ja tänuiliku osa selles suhtes ajakirjandus, eriti kutseajakirjandus, etendab. Suuremal osal ametnikkude ühiskustest Lääne-Euroopas on oma häälekandjad. Eriti politseil on terve rida ajakirjajaid, mis oma lugejaid politsei kohta käivate määruste ja seadustega ligemalt tutvustavad, politsei tegemuses tekkivaid tehnilisi, juriidilisi ja kutse küsimusi arutavad ja igatemei politseiametnikkude kutsehuvisid kaitsesid. Ning lühikene, võrdlemisi, ajajärk, mis sellel kutseajakirjandusel seljataga on, näitab selgesti, et need ainelised ohvrid, mida ametnikud tema ülewälpdamiseks ja edenemiseks toovad, väga tulukat wilja kannavad.

Meie noor wabariik, kahjuks, ei ole weel nii kaugale jõudnud. Ainult Eesti sõjawäel on oma häälekandja („Sõdur“). Aga aeg ei oota. Et mitte aja kiirest jooksust lootusetu maha jääda, peame meie ka siin oma jõudu pingutama. Meie pidime oma ametnikkude kutseajakirjandusega algust tegema. Zoomulik on, et politsei, kui oma arwu poolest võrdlemisi suurem ametnikkude ühing, selles suhtes esimese samm astus.

Kerge see samm ei olnud. Olgu siin ainult nimetud rahalised takistused ning meie paberitööstuse ja trükitodade tehnilised puudused, millede all ka politseilehe välimuse ajutiselt kannatama peab. Aga julge pealehakkamine on pool võitu. Käesolewa esimese numbril ilmumiselega oleme alles poolel teel. Kuid meie peame warsti nii kaugale jõudma, et „Eesti Politseilehte“ mitte ainult kõrgemad politseiametnikud ei loeks, waid et teda iga kordniku, iga käskjala, iga politseiteenija laua pealt eest leida wõiks, et politseileht iga ametnikule tarwilikuks käsiraamatuks, juhiks ja meelelahutajaks saaks. Siis alles wõiksime üelda, et meie oleme wõitnud.

Aga toimetuse üksi selle, sugugi mitte kerge ülesandega walmis ei saa. Tema peab ennast politseiametnikkude kaasabi ja kaastöö peale toetama. Telligu ja lugegu „Eesti Politseilehte“ iga politseinik, saaku temale oma arwustusi politsei praeguse seisukorra üle, kawatsusi politsei arendamise alal ning mälestusi möödaläinud politsei tegemusest. Pööraku iga politseinik meie poole politsei tegemuses tekkivate põhimõttelikkude küsimustega, mille lahendamiseks tema ennast nõrga tunneb olema ehk mille awaliku arutamist meie weergudel politsei üleüldistes huvides kasulikuks arwata tuleb. Argu peletagu meie kirjasaatjaid see arwamine, et, wõib olla, nende kirjatöö sellele ehk teisele kirjanduslikele nõudmisele ei wasta. Meid ei huvita nii palju välimuse, kui siin. Küll meie igast kestast tema tuume wälja koorida suudame.

Pidage meeles, et politseilehe toimetuse ei ole mitte Teie ülemus, kellele sõnu ja kõnekäänusid walida tuleb, waid Teie truu ja ustaw sõber, kellele ilma sõnu walimata otsukohe südamel pealt kõik wälja puistata wõite. Politseilehe toimetuse saab igale lugejale jõudumööda nõuga ja teoga abiks olema.

Nii siis julgesti edasi! Meie eesmärgiks on — aus, kohusetruu ja osaw politsei, mis iga riigikodanikule tema isikliku julgeolekut ja tema omanduse puutumatusi kindlustab. Tähenbud eesmärk moodustab ka „Eesti Politseilehe“ programmi.

Meie siht paistab meile kaugel. Aga kui meie käsitäes ühemeelselt edasi sammume, siis saame warsti sihile, saame warsti omale niisuguse politsei, mida Eesti rahwas oma ennastohwerdawas wabaduse plüüdes täiesti ärateeninud on ning mis riigi auks ja üheks meie iseseiswuse kindlamaks toeks oleks.

Meie politseileht ei ole veel sündinudki, kui juba pahad waderid tema hälli juures kisa tõstsid. „Sotsialdemokraat“ tahleb, kas politseileht omaga wälja tuleb, ning arwab, et teda tuleb ülewõlpidada „politsei, aga wõib ka olla kaitsepolitsei ettenägemata ja ettenähtud korralistest ja erakorralistest wäljaminekute summadest“. Tähendades, et walisewad erakonnad iga sammul peal kottuhoidmist pasundawad, küsib leht, „kas on see kottuhoidmine kottuhoidmisea, kui igasuguseid politseilikke ja sifeministeerlikke „häälekandjaid“ wälja hakataffe andma?“

Arwame kohaselt seletada, et „Eesti Politseileht“ walitsuse poolt abiraha ei saa ega seda ka palunud ei ole. See huwi, mis politseiametnikud politseilehe wastu kohe alguses ülesnäitanud on, kindlustab meie arwamist, et meie leht omaga läbi tuleb.

Kui meie sotsialdemokraatide rühm otstarbekohaselt leiab oma häälekandjat wälja anda, mispärast et wõi siis sedasama politsei, kui ametnikkude ühing, teha? Muudugi eeldame siinjuures, et „Sotsialdemokraat“ kutseajakirjanduse tarwidust salgada ei taha.

Õiguslik riik ja politsei.

Käesolew ajajärg on saanud tõsiselt murde ajaks ühiskondlikel ja riiklikel elu mõistetel. Ühes ühiskondlike mõimlate riikide warisemisega on omas enamuses tähtsuse kaotanud ka seni maksnud riigi ja seltskondlik elu normeerivad seadlused ja traditsioonid. Põnewamalt kui wast kunagi enne on käsitlusel sotsialismi ja indiwidualismi, wõimu ja wabaduse, altruismi ja egoismi teooriad, et neis leida ideaalset üleüldisele kodanikkude heaolekule wiimat riigipoliitika wormi, mis kindlustaks õigusliku riigi loomist.

Mitte ainult neis riikides, kus endised wõimul olnud kihid kukunud, waid ka wäliselt endiselt jäänud riikides on päewakorral walitsemiswiiside kontrollseerimine ja nende kohastamine elu nõuetele. Inimkonna, ta suuremas enamuses, tahteks on luua riiki, kus isiku õigused leiaks wäärilist lugupidamist ja kus riik oleks rahwa, mitte rahwas riigi pärast, nagu see oli endistes isemalitsuslikes riikides.

Ühes riigi kujude muutusega muutuvad loomulikult ka walitsemisorganide tegewuswiisid ja isegi alad, nende seas ka politseil, kui ühel osal walitsemisaparabis. Ei saa tegelikult politseil õiguslikus wabariigis kõiki neid ülesandeid ega mõisteid olla, mis oli isemalitsuslike riigi politseil. Nad on oma tegewuse poolest kats üksteisest täiesti lahkuminewat organi, ehk wähe-malt peawad seda olema. Suba ajaloos leiame politsei mõistes ja tegewusalas suuremaid muutusi: kord on see laienenud, kord kitsenenud, ja ühelt muutuse toojaks on ka käesolew aeg.

Dma alguse on sõna „politsei“ saanud Greeka keelest ja sealt lähed ta edasi Ladina keelde, kus keskajal sõna „politia“ga“ kogukondade majandust tähendati. Seltskondlike julgeoleku aitset mõiste leiame „politseil“ XVI aastajajast peale Prantsusmaal sõna „police“ ja Saksamaal sõna „Die Polizei“ all.

Sellest ajast peale on politsei tegewusala ka kõige laiem olnud. Ta tungib kodaniku igasse eluawaldusse: kaswatab truualamust, arendab usku, walwab perekonna kõlbluse järele, õpetab kumbeid ja teeb tegemist isegi rahwa riietes käimisega. Üks teadusmees wõrdleb selle aja politseit wäntaswu jarnase taimega, mis kõit riigi seadluse- ja walitsemisõjad ümber haarab; ja seda wäga tabawalt, sest ei olnud ala, kuhu politseiwõim ei oleks ulatanud.

Arusaadawalt ei olenenud politseitegewus, kui niisugune, enese tahtest, waid oli ettekirjutud seadustega, mida andis piiramata isemalitseja, kes „oma“ rahwas nägi saamatuid lapsi, keda tarwis igal sammul juhutada. See oli aeg, millest meil tuntud riigi kaju, mida „politsei-riigiks“ nimetasse. Ta kestis Lääne-Euroopa riikides kuni XIX aastajajani, mil politseiriigi asemele enam isiku õigustest lugupidaw walitsemiswiis asus, kuna Wenemaal selles suhtes alles XX aastajajal muutusi tuli.

Tegelikult ei pääsenud aga uus kord täielikult ka siiski maksusele, waid endisest ajast päritud tegewiisid rahwa „heaoleku“ eest hoolitsemises püüsid edasi. Nii leiame Wene Seaduste Kogus tema wiimaste päewadeni määrusi, mis eelkirjeldud sihis politsei tegewust korraldasid. Nende järele pidi politsei muu seas: rahwast manitsema lastele kaitseõugete panemisele (Arst. S. §§ 772 ja 773), elanikke õpetama hoolitsemisele ja põllutöö, käsitöö ja kaubanduse täiendusele (Üleüldise kuberm. korrald. S. §§ 772 ja 775), abindusid tarwitama ebausju ära hoidmiseks ja kõrvaldamiseks (Kuriteo ärastoidm. S. §§ 28—31), seadusewastasteid uueid kõrvaldama (Kuriteo ärastoidm. S. § 119), walwet pidama, et nooremad wanemaid austasid ja lapsed isale ja emale ja teenijad oma peremeestele alistusid (Kuriteo ärastoidm. S.

§ 122) ja isekranis walwama, et uhkust piirawad seadlused igalpool täitmist leiaks (Kuriteo ärahoidm. §. § 149). See on üks wäike osa neist rohkeist seadustest ja korraldustest, mis politseit sundisid isiku eraelusse tungima. Terwe kuriteo ärahoidmise seadustik, mis suuremalt jaolt just politsei tegevusele määravaks oli, on täis korraldusi, mis kodanikus usutundmust kaswatama pibid.

Loomulik, et sarnajest tegevusest, millega tihti kaajas käis oma woli ja heaks arwamine, sai tingitud rahwa põlgatus ja halbawspanu politsei vastu. Temas nähti kõige suuremat isiku õiguste jalge alla tallajat ja seltskond oli õigusega tema kui ühe rõhumise poliitikat ajawa riigi tegevama aparadi vastu waenulik.

Kuna nüüd riigi vastu, — vähemalt Gestis peale lühikese kommunistide walitsemise aja, — jarnane waade ehk kadunud on, ei saa seda ütelda politsei kohta täielikult. Rahwa seas nähtakse tihti veel praegugi politseiametnikus waenlast, kellest eemale peab hoidma. Ei suudeta nii ruttu wabaneda eelarwamistest ja waadetest, mis omandud pika rõhumise ja ametnikkude omawoli aja kestusel. Sellega wõib seletada ka meie juures ettetulewaid politseiametnikka haawawaid wäljaastumisi üksikute kodanikkude poolt. Ja see on paratamata, kuni ei ole meeltest kadunud mälestused endijest politseist.

Kuigi meil praegusel ajal omapäraseb politsei tegevust kindlasti määravad seadused punduwad ja sunnitud oleme endiseid Wene seadusi käsitama, mis nii paljus meie riigi olulistele nõuetele ja mõistetetele ei wasta, ei wõi jälgimist olla Wene politsei tegevuses. Siin ei tule mitte Wene seaduse täpist, waid õiguslikest mõistest kinni pidada, mis meie Põhiseadusega sarnastuks. Ei ole alati tähtis mis tehakse, waid kuidas tehakse.

Waba Gestis tahab olla õigusline riik ja tema politsei omas terwes koosseisus peab õiguslikele riigile kohase aparadina esinema. Peab kõige laiemas ulatuses maksmaks saama põhimõte, et politsei on kutsutud kodanikkude ja riigiseesmise rahu ja julgeoleku eest hoolitsema, kuritegusid ära hoidma ja nende vastu wõitlema ja et politsei on kodanikkude teenistuses ja nende pärast. Politseil tuleb oma wõimu ainult seal tarwitada, kus ta riigi ja kodanikkude huwidele teenib. Üleliigsest wõimu tarwitamisest peab politsei eemale hoidma. Kõige halvem aga on, kui wõimuga kaajas käib toorus ehk hoolimatus kodanikkude vastu. Sellest peame wabad olema. Siis aitab ka politsei kindlustada meie wabariigi õiguslikku korda.

A. Tenson.

Raiooni ülemate kursused.

Gesti wabariigi rajamisel tuli kõige esiti ka ajakohase politsei sisseseadmise eest hoolitseda. Selgus, et meil politsei teenistuses wilunud jõudusid wähe oli. Mõistagi, et nende õpetamisega oli tarwis algust teha. Aga millest peale hakata? Ei wõi ju terwet politseit korraga õpetingile asetada. Arusaadaw, et politsei õpetamine ainult järkjärgult sündida wõis ning et sealjuures alata tuli nendest alamatest politseiametnikkudest, kellede õndel juba wastutaw tegevus ning enam ehk vähem iseseiswad kohused lasuwad.

Siseministri, hra Einbund'i, agara hoolitsemise tõttu edenes asi nii kaugele, et juba 1. juulil minewal aastal esimene raiooni ülemate kursus Tallinnas awati. Kursusest wõtsid osa 60 raiooni ülemat, kellest 12 hästi, teised rahulolbawalt kursuse lõpetasid.

3ga kursus wältab kolm nädalat. Prokuratuuri lahke osawõte annab wõimalust, et kursandid teatud kogemustega juriidilisel alal oma tegevuse juure tagasi pöörawad. Kursusest osawõtjaid tutvustakse wabariigi põhiseadustega, riigi walituse ning omawalituse sisseseadega, üleüldiste mõistetega õigusest, kriminaalseadustega, kohtu tegevusega ning politsei ülesannetega süütegudes. Õpeprogramm sisaldab ka üleüldist politsei tegevust korrale walwamise, terwishoiu, kombuse, riigikaitse, kau-

banduse, tööstuse jne. alal. Ka kriminalisti wõtete ja abinõude üle kuritegevuse jälgimises peetakse kursuste peal ettelugemisi. Isikraalilt rõhku pannakse politsei dissipliini, eetika ja taktika peale.

3ga kursuse peale kutsutakse umbes üks kümnendit raiooni ülemate üleüldisest arwust riigis (612), kusjuures nõrgematele eesõigus antakse. 3ga kursant saab 1000 marka abiraha ja peale selle tasuta õpidukulud kursusele ja tagasi. Korter on tasuta. Tallinna linnawalitus andis lahkesti priisimaja saali tasuta kursuste tarwitamiseks.

Politsei inspektori Jakobson'i hoolikal juhatusel ja politseipeawalituse ülema Kubeni agaral toetusel on juba wiis kursust läbiwiidud, kuna kuues lõpule jõudmas on. Meie pilt kujutab wiienda kursuste osawõtjaid.

Nendest wiieft kursusest wõtsid ülepea osa 310 raiooni ülemat, 104 nendest lõpetasid kursused hästi, 194 rahulolbawalt, kuna 12 nõrgaks tunnistati, nii et wiimastel ühed kursused läbi teha tuleb. Wiiendaft kursusest wõtsid ka 9 kaitsepolitsei ametnikku osa, kes kõik rahulolbawalt kursuse lõpetasid. Siitamaani on kursuste ülewalpidamiseks umbes 700.000 marka kulunud.

Ette lugemisi kursustel pidasid: kohtupalati prokuröri abid hrad Rõut ja Saks, kriminaalpolitsei inspektor

Eiit, Tallinna politseiuuem Saar, raudteede politsei ülem
Zwaft, aktiisivalitsuse I ringkonna juhataja Luhaäär,
tollivalitsuse ülema abi Krüwel, sanitaar-arstid

Dr. med. J. Luiga ja Dr. Wilten, Dr. Rüütman ja põl-
lutõõministeeriumi looma tervishoiu peawalitsuse juha
tajaveterinaar-arst Urras.

Jstuvad pahemalt poolt alates (teises reas): raudteepolitsei ülem Zwaft, Tallinna politsei ülem Saar, politsei inspektor Jakobson, kohtupalati prokurööri abi Saks, siseministri abi Kubaršep, politsei-peawalitsuse ülem Kuben, kriminaalpolitsei peawalitsuse ülem Kuus, aktiisii I. ringkonna juhataja Luhaäär, politsei-peawalitsuse kätsetähtija ametnik Virk.

Kriminaal osa.

Teaduslik-kohtuline ekspertiisikabinet.

Weste kabineti juhiga ins.-tehn. keemiku K. Schneider'iga.

„Teid huvitab ekspertiisikabineti tegevus? Rahjaks pean ma seletama, et see kabinet veel oma tegevust alata ei ole jõudnud. Läheb veel paar nädalat mööda, enne kui oma tegevust alata wõin.

Ekspertiisikabineti alustus, mis siin kohtupalati juures töötama hakkab, ulatab paarküm-
mend aastat tagasi. Ma olin tol ajal Riia politehnikumi katsejaama juht ning minu poole pöörasid wahetewahel kohtuuurijad palwetega, seda ehk teist juurdluses tekkinud küsimusi eksper-
tiisi teel lahendada. Päewapildi aparadi ob-
jektiv näeb mõndagi, mis meie filma eest war-

jatud, ja keemilist analüüs walgustab meile tihti
seda, mis muudu meile oleks jäänud saladuseks.
Et kohtuõõimude soovidele vastu tulla, olin
ma sunnitud aeg-ajalt mitmesuguseid instrumen-
tiisi ja aparatiisi muretsema, milledest lõpuks
nüüdse laboratooriumi sissesead tekkis. Et see
sissesead minn eraomandus on, siis oli minul
wõimalik sõja ajal Riia politehnikumi ewatuee-
rimise puhul terwet laboratooriumi sisseseadet
Riiga jätta.

Minewal suwel panin mina, kui eestlane, riigi
walitsusele ette oma kogemusi ja laboratooriumi
Gesti huwides kasutada. Kohtuminister, hra

Reichmann, oli väga vastutulelik ja mina võin juba varsti oma tööd algada. Nii venis natuke pikale selle tõttu, et elektrivool on siin, Tallinnas, niisuguse piirvõrrega, mis minu aparatuuridele kohane ei ole. On tarvis veel mõnda eeltööd, et seda tahtisust kõrvaldada."

Sutt kaldus mälestuste peale lähemast minevikust.

"Teie ehk mäletate veel admiral Kurosch'i poja "tapmise" lugu Lätimaal, mis omal ajal väga suurt kõmu sünnitas? Arvati, et admiral poeg Läti revolutsionääride ohvriks langenud oli trahviks selle eest, et tema isa 1905. aastal Lätimaal tekkivaid rahutusi väga karedalt ja raste käega alla surus. Ka tsaar Nikolai oli asjast humitud. Niiga komandeeriti Peterburist tähtsate asjade kohtuuruja Aleksandrow, kellega mina seltsis töötasin. Läti revolutsionääride süüdistuse aluseks oli posti läbi admiral Kurosch'i nime peale saadetud Läti sotsiaalrevolutsionääride partei otsus, mis admiralil 17-aastase poja isa valjuse ja kareduse eest surmale mõistis. See "otsus" oli punase tindiga kirjutud. Selle tindi analüüs näitas, et tema keemilist koostist märkja kõrvale kaldus harilikest müügil olevatest punastest tintidest. Kõigest Riia kauplustest, milledest tinti müüdi, võeti proovid. Aga tinti, millega "surma otsus" kirjutud, meie ei leidnud. Viimaks ometi leidsime meie Ogeris, kohalike apteekri juures olemas tindi, mis tema oma valmistud oli. Apteeker mäletas väga hästi, et keegi noormees tema juurest mõni aeg tagasi pudelikese punast tinti ostis. Selgus, et see noormees surma saanud admiral Kurosch'i poeg ise oli, kes lähedal juvitamas oli. "Surma otsus" oli ijaaraliste Slaavi stiilis tähtega kirjutud. Sedasama stiili leidsime meie kadunu õppewihkudes. Kadunu toast leidsime meie ka kustutuspaperi ja sule, mis mõlemad punase tindi jälgi kandisid. Analüüs näitas, et tint, mille jäljed sule ja kustutuspaperi pealt leidsime, täiesti ühetaoline oli tindiga, millega "surma otsus" kirjutud.

Wähe sellest. Kadunu leiti maja ligidalt rewolvrihaawaga pahemas käes ja kopsus. Suure kutjutud arst leidis tema veel elus eest. Mina hakkasin rewolvrikuuli auku pahemast warukast otsima. Augusel ma teda ei leidnud. Viimaks, täbara töö järele ja fotografeerimise abil leidsin ma, mis otssin. Selgus, et arst abiandmise juures pahema waruka ära lõikas ja lõhki kivistas ning seda nii wiisi toimetas, et ta kääriotsjad kuuliauku pistis. Niide analüüs näitas, et kuuliaugu ääred ära põletud olid. Ka haaw pahemas käes näitas arstilisel läbiwaatamisel sügawaid põletamise tundemärkisid. Põdime

otsusele jõudma, et rewolvri paak nii ligidalt järgnes, et rewolvri ja keha wahel mingisugust wahet olla ei võinud. Niisugust asjaolu on aga võimata omale ette kujutada, kui tapmisega tegemist on. Etjalteeritud noormees tahtis oma isale kasuks olla selle läbi, et tema enuast rewolutsionääride ohvriks tembeldas. Parema käega paugutas tema rewolvrist pahemat kätt, aga pimeduse ja ärewuse tõttu nii õnnetumalt, et kuul kopsu lungis ja ka südant riivas. Arwatawasti temal sealsjuures enesetapmise mõtteid ei olnud. Kohtuuruja oma otsuses juurdluse lõpetamise üle leidis, et juurdlus ei ole annud tarwilikku andmeid tapmise kohta ja sellepärast lõpetada tuleb nii kauaks, kuni uued asjaolud põhjust annaksid seda asja uuesti üles võtta.

Minule tekkis meele veel teine juhtumine Riist, mis ka omal ajal laialise kuuluse sai. Nii oli sõja esimesel poolel. Wene wäed Poolamaa wäerinnal said sakslaste käest ühe lõõgi teise järele. Alalisk arwamine oli väga erutud sakslaste edasitungimise tõttu. Niisugustel asjaoludel said Wene wõimud korraga teada, et mõned Rootsi alamad Riias sakslaste kasuks spioneerivad. Mina töötasin ka selles asjas. Ja mis selgus lõpuks? Tuli wälja, et need kirjad, mis juurdluses figureerisid ja mida kaebelused mitmetest linnadest salawiisi pidid olema saanud, Wene kontrspionaaži osakonnas Stockholmis sihe ja sellesama kirjutusmasina peal sepietatud olid.

Wäga tihti tuleb allkirjade ekspertiisi teha. On allkiri õige või wõltsitud? Kas on dokumentis wõltsimisi? Need on küsimused, mida ekspert wastama peab. Kõikisugused ümberetegemised, puhastused jne. teeb tugew päewapildi aparat awalikutks. Niisugustel juhtumistel on asi lihtne. Aga tihti peale on asi keerulisem. Wõtame näituseks järgmise juhtumise. Suri keegi mõisnik. Peale tema surma näitas walla talitaja kadunu poolt allakirjutud arwe ning nõudis tema maksmist pärijatelt. Viimased leidsid allkirja wõltsitud olewat: surnud mõisnik oli wana mees ja kirjutas wärisewa käega; allkirja jooned arwe peal olid aga õiged ja nähtawasti kindla käega kirjutud. Ekspertiis tõi huwitawa pildi: arwe all oli väga lahja tindiga ja wärisewa käekirjaga kirjutud mõisniku allkiri, kuid allkirja jooned olid pärastpoole parema tindiga ettewaatlikult üle tõmmatud. Talitaja omas naiwsuses arwas, et ehk pärijad ei saa tunnistama mõisniku allkirja, mis halwa tindiga kirjutud ja aja jooksul niisõrd ärappleekinud oli, et raste temast aru saada oli; et asja aidata, wõttis tema teatud "parandused" ette."

Kriminaalpolitsei ülemate koosolek.

Kriminaalpolitsei peavalitsuse ülem Ruus kutsub detsembriku teadmiste päevade sees kriminaalosalakondade ülemaid Tallinna ühisele koosolekule. Läbirääkimisele tulevad juurdluste lihtustamine, kirjategijate registreerimise kord, kriminaalametnikkude dissipliin ja teised kriminaalpolitsei tegevuses tekkinud küsimused.

Koosolekul arutusele tulevad ka küsimused kriminaalpolitseinikkude kursuste avamise ja kriminaalmuuseumi alustamise üle.

Wäljamaa eesmärgi järele kawatsetakse ka meie kriminaalpolitseinikkudele ametimärgid sisse seada.

Ühels päewakorra punktiks on taastöö „Eesti Politsei-lehes.“ Jääme ootma ja lootma.

Kohtuosta.

Lapsetapmine.

18. juulil 1921. aastal leidis Karl Pastak Pangodi wallas, Padi talu lepikest tütarlapse surnukeha, mille koer mulla seesi wälja oli kraapinud.

Juurdlusel selgus, et umbes nädal enne Jaanipäewa tulnud Minna Wadi, kes linnas teenistuses olnud, Pangodi walda oma wanemate juure ja olnud raskejalgne. Nädala pärast läks ta jälle linna, aga raskejalgne enam ei ole olnud. Mõne päewa pärast tulnud tema linnast tagasi ja ütelnud, et olewat linnas kohast lahii wõinud, sest temal olewat jookswa jalas ja heitnud fangi.

Läbiotsimisel Minna Wadi wanemate korteris leiti kastist teiste riiete alla ära peidetult neli laudlina tükki, mis täiesti koftu läksid lapse surnukeha kaelas oleva laudlina tükkiga; peale selle leiti weel üks werine ja sünnitamise mustraga määritud lõide.

Wadi tunnistas ennast politseis lapse tapmises süüdi ja seletas, et lapse sünnitanud tema Padi talu lepikest, aga kui laps karjuma hakkanud, siis kägistanud tema, linase riidetükkiga kõri kinnitõmmates, lapse ära.

Kohtu ees salgas Wadi oma süüdi. Tartu-Wõru Rahukogu mõistis ta kõigi kodanliste õiguste äravõtmisega sünnitööle kuueks aastaks.

Talu pärast.

1920. aastal augustikuu 10. päeval tungis Tartumaal, Rüdina wallas, Lehtmetsa talu heinamaa peal Siiri Berg'i kallale tema kättemees Kristijan Bergent, kes temale sõnalausumata puuga pähe löi ja teda jalgadega tallas.

Peksmise läbi saadud wigastused kuuldurwad asjatundjate arstide arvamise järele raskete liiki.

Selles asjas toimepandud eeluurimisega selgus, et Bergent Bergi oli peksnud wiha pärast, sest nende wahel olnud alalised tülid ja kohtuskaimised ühe nende pärida oleva talukoha pärast.

Tartu-Wõru Rahukogu karistas Tartu maakonna Rüdina walla liiget Kristijan Miskli p. Bergent'i kõigi isäraliste õiguste ja eesõiguste

äravõtmisega ja wangiroodu heitmisega 1 aastaks ja 6 kuuks.

Kahe naise mees.

1920. aasta sügisel ilmus Tartu Maarja koguduse õpetaja kantseleisse keegi Anton Ilwes ja palus õpetajat, et see teda abielusse laulataks neiu Salme Mandel'iga. Ilwes seletas, et sõja tõttu kõik tunnistused, mis tema poisimehe seisju kinnitaks, kaduma on läinud ja temal kui Wenemaal pärit isikul wõimalik pole neid tunnistusi saada. Õpetaja ettepaneku põhjal, kaks tunnistajat tuua, kes tema poisimehe seisju tõendada wõiwad, ilmus Ilwes novembrikuul 1920. a. kahe meesrahwa saatel õpetaja kantseleisse, kelledest õpetaja ühte ja nimelt Peeter Tamm'e tundis, kuna teine ennast Topper'iks nimetas, kuid õpetaja nõudmise peale oma isikutunnistust ette ei näidanud, seletades, et seda ligi ei ole. Tamm, kui ka see isik, kes ennast Topper'iks nimetas, kinnitaskid õpetajale, et Anton Ilwes poisimees on ja temal takistusi abielusse astumiseks ei ole, ning kirjutasid ka sellekohasele tunnistuselehele alla. Nende tunnistajate tõenduse põhjal laulatati Anton Ilwes ja Salme Mandel 28. novembril 1920. aastal Tartus, Maarja kirikus abielusse.

Mõni aeg hiljem sai Salme Ilwes teada, et rahwa seas juhtub liiguvad, nagu oleks tema mees enne temaga abielusse astumist juba naisimees olnud. Et Anton Ilwes pikemat aega teadmata põhjustel kodust ära oli, siis aratas see asjaolu naise kahtlust ja ta teatas sellest politseile.

Politsei juurdlusel läks korda kindlaks teha, et Anton Ilwes enne Salme Mandel'iga abielusse astumist juba naisimees oli ja et tema naine Wenemaal elab.

Kohtu ees Anton Ilwes ennast süüdi ei tunnistanud, seletades, et tema 1918. a. Samburgi kreisis kellegi Juuli Tirt'iga enamlaste seaduse järele kodanlisse abielusse astunud. 1919. a. tulnud tema, Ilwes, Gestisse ja kutsunud oma naist ka kaasa, kuid wiimane ei ole tulnud. Erateadete järele hakanud tema naine teistega

elama ja on teda ära unustanud. Tema teadmise järele ei olewat enamlaste seadused Gestis maksvad. Tema rääkinud Tammele ja Eduard Tomson'ile, kes ennast õpetaja juures ka Topper'iks nimetas, et tema poisimees on ja palunud neid tulla õpetaja juure tunnistajatena.

Tartu-Wõru Rahukogu karistas kõigi isäraliste kodanlike diguste ja eesdiguste ärandimisega ja wangiroodu heitmiseega Anton Ilwes't kolmeks aastaks ja kuueks kuuks ning Tomsoni ja Tamme kumbagit wangikotta heitmiseega kaheksaks (8) kuuks.

Buudulik juurdlus.

24. novembril 1920. aastal jai Jõgewa walla wanem politseifordnik Siiri Nigul teada, et ta gaotitaw rööwmõrtsukas Ernst Plaks ühes oma kahe kaaslasega sel päewal Jõgewast rongiga Tartu tahab sõita. Nigul ilmus raudtee jaama, et Plakki tabada. Plaks awas rewolwrist tule politseiniku peale ja ise põgenes Kaarepera jaama sähis, kuhu temale politseinik Nigul rongiga järele sõitis. Kaarepera jaamas awas Plaks uuesti tule politseiniku peale ja põgenes, kuid nähtawasti sai wastaastituse lastmiste juures Plaks ise ja üks tema kaaslasest haawata.

25. novembril 1920. a. treshwas Alfred Pensa kedagi Karl Bergmanni ühes Ernst Plaksiiga. Wiimasel oli käsi kinni seotud. Pärast rääkinud Karl Bergmann Pensale, et Plaksil olnud Jõgewa politseinikuga lastmine, mille juures Plaks käest haawata saanud. Plaks olnud peale selle

Bergmanni korteris ajutiselt warijul ja tema käit olemat keegi üldpõlilane sidumas käinud. See üldpõlilane elanud Plakki ema juures korteris.

Geluurimisel selmus, et see üldpõlilane August Naska oli, kes Plakki Eõbra tän. nr. 8. eluise waise Karl, Eugenie ja Marie Bergmann'ide korteris rawitfes.

Süüdistusalusena wastutufele wõetud August Naska ennast süüdi ei tunnistanud Ernst Plakki warjamises ja seletas, et tema üürinud Juuli Plakki korteris ühe toa. Tema saanud ka teada, et Juuli Plakki poeg Ernst Plaks olnud, teda kui wäejookfikut taga õfitti. Rööwmõrtjuka töõdest aga pole tema midagi teadnud. Kõõrd nõwembrikul kutsunud Armilda Plaks teda, Naska, arstiabi andma oma wennaale, kellega õõnnetus olla juhtunud. Tema läinud kuhugi majasse, kus ühel noorelmehel käe kinni sidunud. Seal korteris olnud weel mitu temale tundmata õfikut. Kas Karl, Eugenie ja Marie Bergmann'id sidumise juures õõlid, seda tema ei pannud tähele.

Karl, Eugenie ja Marie Bergmann'õõ ennast süüdi ei tunnistanud Ernst Plakki warjamises ja seletasid, et nemad Ernst Plakki ei tunne ja et nende korteris kunagi kellegil haawa seõõtud pole.

Tartu-Wõru rahukogu, tähelepanuwes, et Karl, Eugenie ja Marie Bergmann'i ja August Naska süü käõõsolewas asjas mitte kindlaks tehtud ei ole, mõistis nad Krim.-kohtupid.-seaduse § 771 p. 1 põhjal kohtu poolt dig.ks.

Karl Bergmannil on Eõõjaringtonna kohtus seõõitse süüdistuseasja riijumises ja rööõwimises, mis õõfalt õõstustud ja õõfalt õõstamata.

Meie lugejatele.

Ainult kuu aeg tagasi küpses otsus „Eesti Politseilehte“ wälja anda ning juba homme ilmub politseilehe esimene nummer. Teatud aega nõõudis selle otsuse teadustamine politseiametnikkudele. Kahjuks ei jõõõdnud kõõik meie lehe lugejad selle lühikese aja jooksul oma adressid talitusele saata. Praegu, kui meie neid ridasid kirjutame, saime posti kaudu wäga mitmed uued tellijad juure. Arwatawasti saab lugu homme, lehe ilnumise päewal, seesamane olema.

Kõõik need lugejad, kellele adressid meie kuni tänase päewani kätte saime, saawad politseilehe õõigel ajal kätte. Teis-

tele lugejatele, kellele adressid wiibinud, saadetakse politseileht kohe peale adressede süüa jõõõdmist kätte.

Lühikene wõõrdlemisi ajajärk, mis meil eeltõõõde jaoks oli, ei wõõõinud ka mõõõjuta jääda politseilehe sisu peale. Ka selles suhtes saab meie leht järjekindlalt ede-nema. Jääme lootma, et meie lugejad sealjuures meid oma kaastõõõga toetawad.

Wäga soowitaw oleks, et politseiametnikkud meid warustaks päewapiltidega, mis politsei elu ja tegewust üht ehk teistwiisi iseloomustaksid. Iseõõranis huwitawad meid üleswõõõtted tähtsamate kuritegude alal.

Toimetus.

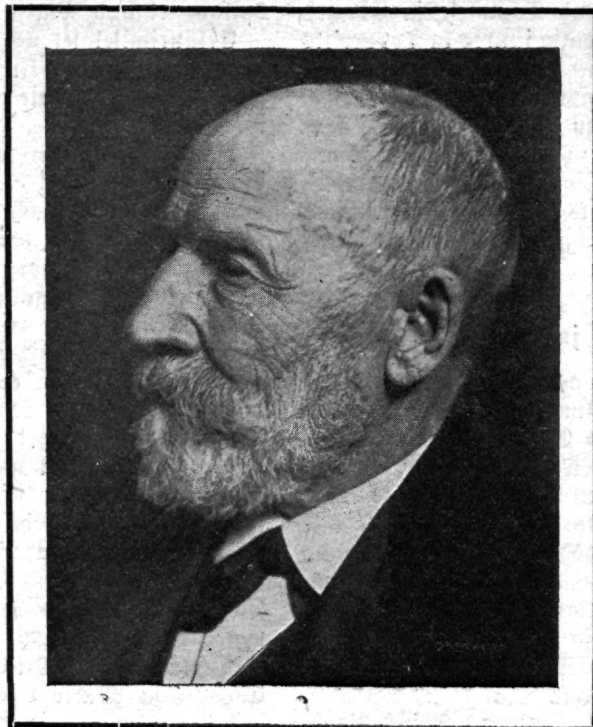
2. detsembril 1921 a.

Kujur U. Weizenberg †

Kelle eestlase süda ei löö soojemalt tuisuma, kui ta kujuri Weizenbergi nime kuuleb?

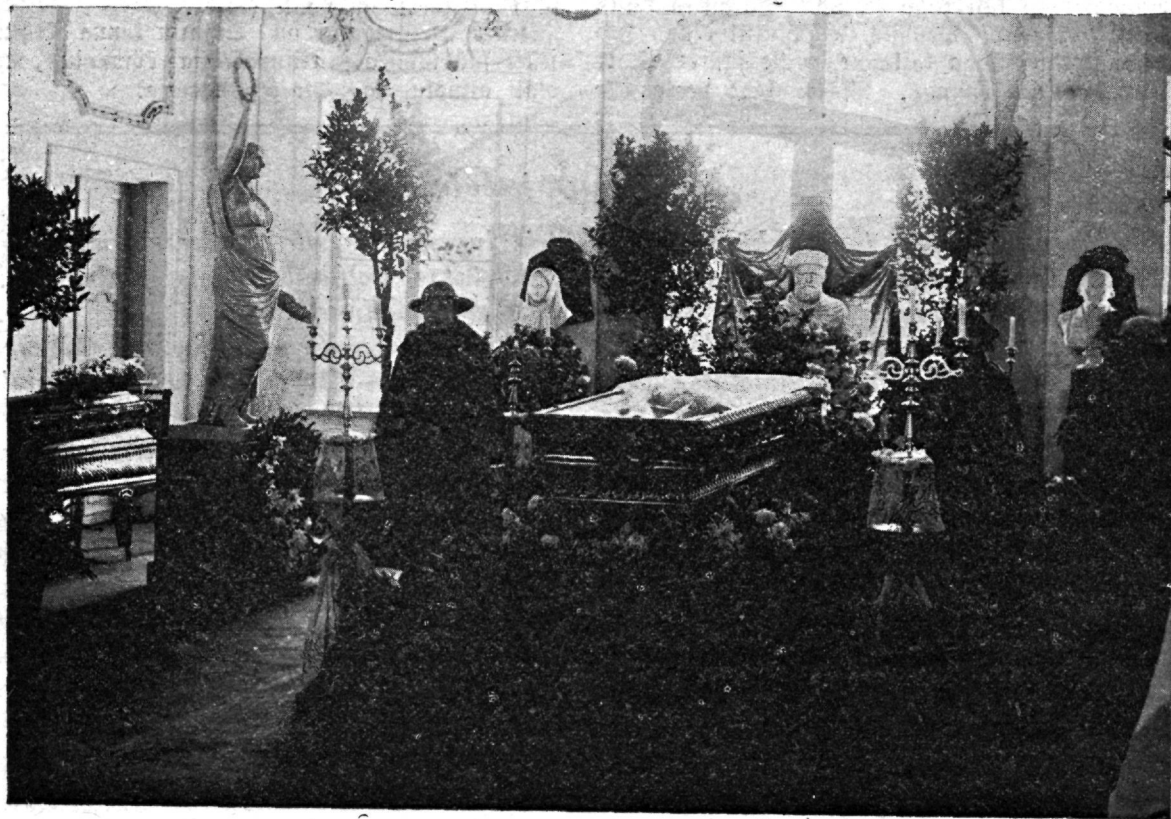
Kas ei kerki mitte eestlase rind, kui tema Weizenberg'i Liinat, Amarikku, Koitu, Kalewipoega ehk Tutat filmab? Jah, need kujud on luu meie luust, liha meie lihast!

August Weizenberg andis meile veel kord elawa näite sellest, et tösjine geenius ilmaški kaduma minna ei wõi. Eesti rahwa orja-

sihtis tärkanud, karjapoissina kiratsenud, mõisajellina kõiki wiletsufi kannatanud, wäljamaalõppides ih-tipeale nälginud . . . Ning kõik need taksitused, mis igapäewase inimese alla oleks rufunud, wõidak Weizenberg'i kindel ja agar tahtewõim.

Kuulsamat Eesti poega katab kalumükungas. Uga tema mälestus jääb elawaks meie tänuilikus südames. Puhka rahuga!

Nädala ülevaade.

Washingtoni konverents, Saksamaa olud, Wenemaa „uus kurs“, Karjala mäss, Gesti rahwa esitajate külastäit Soome, Gesti leping Ukrainaga, Wene monarhistid, Gesti tulewit põllutöös, Tartu tähtsad päewad.

Rahvusvahelise poliitika raskuse punkt on praegusel filmapilgul kahtlemata Washingtonis, kus nõnda nimetud desarmeerimise konverents küsimust arutab, kuidas oleks võimalik riikide kaswawoib kulusid sõjalaewastiku ja sõjawägede peale vähendada.

Saksa sõjalaewastiku kadumine tõi uue nähtuse rahvusvahelisel alal: Ameerika ja Inglismaa hakkasid palawikutirusega oma sõjalaewastiku suurendama. Mõlemi ees seisab küsimus: kelle kätte jääb peawõim meredel?

Inglismaa kõrwal seisab liulafena Jaapan, kellel mitmedki tüliküsimused Ameerikaga diendamata. Aga seda trumpi ei ole Inglismaal sugugi kerge wäljamängida. Inglise ajumaad — Kanaada ja Austraalia — ei peidaqi oma armamist, et sõjalise kokkupõrkamise puhul Ameerika ja Jaapani wahel nende huwid sunniskid neid Ameerikat toetama. See asjaolu seletab meile ka wiimaseid teateid Washingtonist, millede järele sinna isearaline Kanaada delegatsioon jõudnud on.

Rahvusvaheline konjunktuur konverentsialgusel oli nähtawasti kasulik Prantsusmaale. Tema põhjendas oma taktikat selle peale, et Inglismaal on Prantsuse toetust konverentsil tingimata tarwis. Selle eest nõudis tema Inglise poolt toetust Saksa küsimuses. Prantsusmaa awalik arwamine kaldub selle poole, et Saksamaa kättemaksu plaanisid sepiitseb. Kui juba sõjawäe vähendamist meilt nõutakse, arwasid Prantsuse diplomaadid, siis andku suurriigid meile kindlaid tagatisi Saksamaa wastu. Kui aga Inglismaa meid selles küsimuses toetada ei tahaks, siis sunnisk see meid konverentsil Ameerika poole orienteerima...

Aga kes kahe jänese peale jahti peab, see ei saa ühtegi kätte. Nii ka siin. Inglismaa ei wõi Prantsusmaa nõudmistele alatafa wastu minna, sest et Prantsuse poliitika Euroopas wiimaseil ajal kaunis tihti Inglise tõsiste huwidega kokku põrkab. Ameerika omalt poolt on huwituid selles, et Euroopa majandust jälle enam ehk vähem rööbastele seada. Et aga Euroopa majanduse tähtsam faktor Saksamaa on, siis ei taha Prantsuse surwepoliitika Saksamaa wastu Ameerika kawatusetega hästi kokkukõlas olla. Prantsuse peaministri Briand'i tuju ei olnud juft kõige roosilijem kui ta Washingtonile selja pööras: nõutud tagatisi Saksamaa wastu keegi suurriikidest temale anda ei tahnud. Briand'i wastus selle peale oli lühike:

„Et teie Prantsusmaal sunnite ainult oma jõu peale lootma, siis ärge katstuge tulewikus meid taktistada meie riigikaitse kindlustamises.“

See lühike wastus lüftas kõik konverentsi kawatused sõjawäe vähendamise suhtes ümber, sest et konverents wõib oma otsusi ellu wiia ainult siis, kui kõik tema ojanituid ühel meelel neid otsusi teewad.

Prantsuse parem ajatirjanit Bertinax seletab „Echo de Paris“ kaunis otsetõheseft, et Washingtoni konverents on Prantsuse wastaseid uuesti kindlustanud. „Tagatisteped on lõppenud; meie peame oma õigusi ije kaitsta püüdma!“

Nii siis näeme, et Washingtoni konverentsi peale suuri lootusi panna ei wõi: liig mitmetõhised ja kokkupõrkawad on need huwid, mida seal ühe mütsi alla katstakse suruda.

Aga ameeriklastel on tõsi taga: nad, nii kui kuulda, lubawad liitriikidele nende sõjawõlgade kergendust, kui need vähemalt sõjalaewastiku vähendamise programmi wastu wõtaksid.

*

Saksamaa olud lähewad iga päewaga kirjumaks. Juba esimese maksu ajal liitlaste kasuks oli näha, et Berjaillese rahulepingu põhjal sakslastele peale jurutud maksud üle nende maksuõõu käiwad. Ja järgnewad asjaolud tõendasid seda waadet, mis wiimaseil ajal ka Inglismaal enam ja enam omale poolehoidjaid hakkab wõitma. Saksamaa oli sunnitud wälislaenusid tegema ja wäljamaa walunut, iseäranis dollarisi, üles ostma. See surus Saksa marga kursi kuulmata madalale: kuu jooksul langes ta 300—400% wõrd. Tagajärg on kaswaw elukallidus ja tõõliste rahutused, mida kommunistid oma kasuts püüawad kasutada.

Dr. E. Feder „Berliner Tageblatt'is“ kirjeldab, kuidas kommunistid, iseseiswate sotsialistide toetusel, Saksamaa rasket seisuforda selleks tarwitawad, et tõõlisi uutele wäljaastumistele walituse wastu awatleada. Autor tuletab liharõõte-aegseid werisid rahutusi meele, millede kohta kommunist Dr. Lewy seletas, et need Moskwa kasul tekisid, ning küsib: „Kas juba jälle käidatse wäljaspoolt antud paroli järele?“

Sakslaste andmete järele olla Ameerikal kawatus järgmisele konverentsile Washingtonis ka Saksamaad paluda. Käägitatse, et Lloyd George omalt poolt plaanib Londonisse finansikonverentsi kokku kutstuda, mis weel kord katset peaks tegema Euroopa keerulisi rahalisi küsimusi lahendada, seekord Saksamaa osawõttel.

*

Wenemaal hirmsa nälja kõrwale asunud, wiimaste teatete järele, kõõfugu taudid — plekti tüüfus, skorbuut, düsfenteeria, korduw tüüfus jne.,

mis tuhandate kaupa nälgivaid inimesi mahä niidavad.

Wene tegelane Njabusshinski ütles omal ajal, et nälja kondine käsi on see wõim, mis nõukogude hinge kinni matab. Tegelik elu näitab, et tema effis. Mõistagi mispärast: nälginud rahwas on tegu võimetu ja tüki leirwa eest suudleb ta oma weriwaenlase jalgu.

Viimased teated Wenemaalt tõendavad, et uus kurs mitte ainult sõnakõiks ei ole: tehased renditakse eraisikute kätte, asutakse kooperatiivisi, kauplusi; igapäew toob nõukogude dekreetisi majanduslikel alal, mis kuidagi kommunismi põhimõtetega kokkukõlas ei taha olla. Oli ju nõukogude valitsusel wiimane aeg mõistust pähe wõtta: endised tagawarad on otsas, kommunistiline majandus uusi lüua ei jassa; et ennaft päästa, oli tarwis jällegi wihaud kapitalistlike korra poole pöörata.

Soome naabrirahwas — karjalased algasid werist wõitlust Wene wõimude vastu. Omas üleskutjes seletawad karjalased, et nõukogude Wenemaa ei ole Tartu lepingut Karjala suhtes teostanud. „Igaüht, kes julgeb sõna lausuda wõimumeeste kuuldes autonoomiaft, ahwardab mahalastmine ehk kinniwõtmine.“ Oma häda kirjeldades leiawad karjalased, et neil muud üle ei jäänud, kui meeolehittliku wõitlust rujukate wastu alata.

Lahri Wenemaast! Nii kõlab karjalaste hüüe. Ning nende esimesed sammud on neil õnnestanud: wiimased teated lajewad oletada, et suurem osa Karjalat mäsfuliste wõimu all on.

Wene nõukogude valitsus jüüdistab selles mäsfulus Soome valitsust, kellele tema juba mitmed märgukirjad selles suhtes ära annud on. Wiimane neist anti 28. novembril Soome saadikule Moskwas. Selles märgukirjas tõendab Tshitsherin, et mäsfulajad karjalased saawad igatewiisi Soomest toetust, ja paneb kõik wastutuse Soome valitsuse peale.

Meie Riigikogu liikmed, oma esimehe hra Ruff'ega eesotsas, sõitsid 26. novembril Soome källa. Meie rahwaesitajad, kellede hulgas ka siseminister hra Einbund wiibis, wõeti Soomes väga soojalt ja sõbralikult wastu. Meie ei hakka kirjeldama neid pidustusi ja auawaldusi, mis nende osaks Soomes sai ja jätame selle päewalehtede hooleks, millede asemikud ka meie wennasrahwa külaliskäsitena Helsingis wiibisid. Toonitame ainult seda külaskäiku kui rõõmsat nähtust, mis mõlemaid hõimrahwaid ühendawaid sõidesid kõwendab ja kindlustab.

28. novembril kirjutasid Gesti ja Ukraina diplomaatilised esitajad Moskwas alla lepingule, mis mõlema riigi wahelised suhed ära määrab; peale selle kirjutati alla konwentioonile mõlema maa kodakondsuse opteerimise kohta.

Need diplomaatilised aktid annawad meie valitsusele seni puudunud wõimaluse Ukrainas kiratsewaid eestlasi kodumaale koondama hakata.

Wene monarhistid omal konverentsil Berliinis lubasid lahkesti meile . . . autonoomiat! Nemad kawatsewad piiririikide sõderatiivset ühendust Wenemaaga, kui wiimane nende wõimu alla jaituks.

See on juba wana laul. Meie kuulsime teda minewal suwel, kui Rrichenhallis Wene monarhistid oma esimest konverentsi Sakjamaal pidasid. Marrus oleks arvata, et need helid midagi meie sõbralikus wahekorras Wenemaaga muuta suudaksid.

Nende päewade sees teatasid ajalehed, et riigivanem hra K. Päis Jäneda keskpõllutõukooli waatamas käis. Peale kooli ülewaatust awas herra riigivanem kooli kuratooriumi koosoleku, mille esimees ta on. Koosolek waatas hra riigivanema osawõttel kooli arnanded läbi ning harutas teifi koolisje puutuwaid päewamuresid.

Nii ajalehede sõnum. Meie peatastme tema peal, kui nähtuse peal, mis meie riigivanema suurt huwi põllutõõ arenemise wastu isetoomustab. On ju Gestimaa suuremalt jaolt põllutõõliste riik. Looduswaranduste poolt on meie maa wilets. Sellepärast on meie edu, meie tulewik peaasjalikult põllutõõs, mille arenemine üheks meie tähtsamaks ülesandeks olgu.

Tartu elab tähtsaid päiwi: 30. novembril awati arstiteadusline näitus, järgmisel päewal pühitjes ärikool oma aastapäewa ning awati pidulikult esimene Gesti arstide kongress, millest mitmed wõõramaade arstid osa wõtawad.

27. novembril pühitjes Tartu „Postimehe“ toimetaja Jaan Tõnissoni 25-aastast tegetwuse juubelit. Jubilaari teenused isamaa ees on nii laiast tuttawad, et nende selgituseks meil palju sõnu tarwis ei ole. Tema tung meie enda lugupidamist Gesti rahwuse wastu tõsta, Gesti edu ja õnne Gestis enees otsida, eestlane olla ja eestlaseks jääda, on üleüldiselt tuntud. Annaks Taewa taat temale weel palju aastaid aega kallid kodumaa kasuts töötada!
H.

Sündmused.

Haruldane enesetapmine.

18. novembril leiti Järva maakonnas, Tartusaare heinamaal, ärapälenud heinakuuni wäremetes poolpõlenud meesterahwa furnukeha. Leitud furnukehas tunnistati Anna walla, Nürmi küla elaniku, Augusti Mardip. Puusepp'a, 30 a. wana, keel, nii kui pärast selgus, õnnetu armastuse tõttu enesele otse peale teinud oli.

Tapmine.

20. novembril lasti rannawalwur Aleksander Bachow Kurejaares, Pruuli tänawal elutsewa lese Anna Frolowa Wene wintpüskiga maha. Tapja wõeti wahi alla ning asi on kohtuwõimude kätte antud.

Nõwimine.

22. novembril tungisid Kolowere wallas 6½ wersta Niisti jaamast Lihula poole wiima tee peal kolm tundmata isikut Pärnu maakonna Koonga walla kodaniku Jaan Suhani p. Leetsbergi kallale ja röõwisid temalt ära rahatastu ühes mitmesuguse rahaga umbes 20.000 marga wäärtuses. Kurjategijad seni leidmata, asja uuritakse.

Raste haawamine.

24. novembril teadustati Rakwere linna politseile, et tänawal keegi tundmata meesterahwas meelemärkufeta olekus lamab. Kohale jõudnud politsei leidis, et maaslamajal raste haaw peas on. Selgus, et haawatu on Rakweres, Tallinna tän. nr. 11, elutsew Julius Lepp ja et teda Rakwere kodanik Johan Wäraw haawanud oli. Lepp paigutati haigemajasse, kuna Wärawal wau-gimajas kohtuarutamist äraootada tuleb.

Õnnetu surm.

24. novembril sõitis Wiru maakonnas, Sõmeru wallas Kurismiku külas elutsew Abram Jakobip. Pihtlats, 63 a. wana, Pada walda heinu tooma. Wõni werst kodust eemal pööras hobune ühe talu õue sisse, kus

Pihtlats furnult ree pealt leiti. Wägivalja tundemärki furnukehal leitud ei ole. Asja uuritakse.

Enesetapmine.

25. novembril lõpetas oma elu Järva maakonnas Karkuse külas elutsew Liisa Erataf. Õnnetu oli aida latta roninud ja seal enda kõri habemenoaga läbilõiganud. Enesetapja awalbas wiimasel ajal nõdrameelsuse tundemärkisi.

Tuleõnnetus.

20. novembril põlesid Lääne maakonnas Paatsalu wallas Aho Metsise päralt olewad elumaja ja ait maani maha. Tuli on arwatavasti hooletuse tagajärjel tekkinud.

Tuleroaks saanud waranduse wäärtus on üle 500.000 marka.

Wiina wiirastused.

24. novembril teadustas Kurewere külas elutsew Abram Pilt Järva maakonna politseile, et tundmata isikut olla tema elumajasse sissetunginud ja perenaise kirwehoobiga pähe surmanud, kuna aga temal ise läinud korda põgeneda. Kohale jõudnud politsei ja kohtuwõimud leidsiwad aga perenaise täiesti terwelt ees. Wiimane seletas, et mees wintis olekus õhtul ära läinud kodunt ja peale selle pole tema teda enam näinud. Pilt ise seletas, et tema, warnast maha kukkuwat kasutat nähes, arwanud, et see tema tapetud naese furnukeha on.

Pilt on wate uiesandmise eest kohtulikele wastutusele wõtetud.

Narwa karantiini jõudsid Wenemaal optandib mäe insener Jaan Reinwald perekonnaga, pärit Tallinnast, ja karjataswatuse instruktork Jüri Dusa, Oluksiwere wallast.

Wene-Saksa sõjas surma saanud kirjanik Pitka-Ansomardi abitaasa Eugenie Pitka ühes lastega on neil päiwil optandina kodumaale tulnud.

Küsimised ja kostmised.

Jaoškonna ülema abi —s. Küsimus. Mis-suguste kuritegude jälginine ja juurdlemine allub välispolitseile, mis-suguste kriminaalpolitseile?

Wastus. Kriminaalpolitsei korraldus („Kiigi Teataja“ nr. 4/5 — 1920 a.) § 11 määrab, et „kuriteguse vastu wõitlemise suhtes on awalik (välis)politsei kohustud kõigil neil juhtumistel, kus kriminaalpolitseinikka käepärast ei ole, jälgimist algama ja juurdlust toimetama; niipea kui kriminaalpolitseinik kohale ilmub, annab awalik politseinik asja jälgimise ja juurdlemise temale üle ja on kohustud edaspidiste toimetuste juures wiimasele seaduslikult abi andma“.

Märkus selle paragrafi juure määrab, et

„lähem wahetord awaliku ja kriminaalpolitsei wahel kuriteguse vastu wõitlemise alal määratakse ära is-äralises instruksioonis, mis wäljaantakse kohtuministri poolt kokkuleppes siseministriga“.

Tähendud instruksioon on weel wäljaandmata. Niipalju kui toimetusel teada, on see instruksioon praegu wäljatöötamisel kriminaalpolitsei peawalitsuses. Tegelikult on wahetord kriminaal- ja välispolitsei wahel kuriteguse jälgimisel ja juurdlemisel niiwisi kujunenud, et tähtsamad kuriteod kriminaalpolitseile, wähemad kuriteod, millede juurdlemine is-äralisi raskusi ei sünnita, välispolitseile alluvad.

Asjaajaja N. Kõsimus. Käib politseiametnikule väljaantud tunnistus selle üle, et tema teatud koha peal politseiametis on, tempelmaksu alla wõi mitte?

Wastus: „Riigi Teatajas“ nr. 71/72 — 1920. a. kuulunud tempelmaksu tariif p. 22 määrab, et tempelmaksu alla käiwad tunnistused „eraasjades“ ametiasutustest ja ametnikkudest

wäljaantawad. §. 263 seletab, et tempelmaksust wabastatud on „wolitused riigi ja omawalitsuse asutustelt nende ametnikkudele“. Nende punktide teksti kokku seades tuleb otijusele jõuda, et riigi ametnikkudele, nende seas ka politseiametnikkudele, wäljaantawad tunnistused selle üle, et nemad teatud ametikoha peal on, tempelmaksust wabad on.

Westenurf.

Paar lehte wana politseiniku päwaraamatust.

See oli peale eimeist Wene rewolutsiooni, mis 1905. aastal peale õnnetut sõda Jaapaniga lõdugama läi. Harilikud rööwmõrtsufad said korraga rewolutsionäärideks ja „ekspropriaatoriteks“, kes mäsulipu all rahulikke kodanikke maha tapfid ja nende wara riisufid.

Tolleaegse politsei seisuford oli kaunis raske. Poolepuudaliste Smith & Wesson'i rewolwritega warustud politseiametnikud olid nõrgad wastafed saltadesse toonud ekspropriaatoritele, kellest igamees uuemat süsteemi rewolwrit hõlma all kandis. Alles siis, kui ekspropriaatorite „Mauser'id“ ja „Parabellum'id“ politsei kätte rändasid, paranes asjaolu.

Ma teenisin tol rasfel ajal ühes suuremas mereäärtes kubermangulinnas, kriminaalpolitsei juure komandeerituna.

Ühel päewal toodi kriminaalpolitseisse keegi pika kaswuga noorsant, kes kreislinnas keelatud koosolekul politsei kätte langenud oli. Tema isiku üle korjatud andmed selgitasid, et tema wõltsitud passiga elas ja oma õiget nime warjas. Kriispolitsei ei teadnud temaga midagi peale hakata ning, arwates, et temal tähtja kurjategijaga tegemist on, saatis ta kubermangulinnas kriminaalpolitsei korraldusse.

Enne ülekuulamist tuli kinniwõetu fotografeerida ja registreerida. Korraga märkas wangiwahi, et tema hoole alla kuulnud wang äkki kahwatanult kokku langes ja minestuses pingilt põrandale kukkus. Politseiarst, kes kohe käepärast oli, leidis, et wang on ennast ärakihwitatanud. Temal läks torda enesetapjat elusse toibutada.

Meelemõistusele tülles, seletas wang, et tema, karistust kartes, sel filmapilgul, kui wangiwahi teda tähele ei pannud, salaja riiete woodri wahel peidetud arseenika pakitse wälja wõtnud ja kihwti alla neelanud.

Läts mööda paar nädalat. Wang oli oma kihwtituse tagajärgebdest niiwõrd paranenud, et haigemaja ta kriminaalpolitseisse jälle tagasi saatis. Tõusis küsimus, mis temaga teha? Seneesest oli mõista, et temal mõjuwad põhjused pidid olema, mis teda surma sundisid otjima. Aga misugused olid need põhjused? Tolleaegsed Wene seadused määrasid walepassiga elamise eest ainult mõnekuulise wangistuse. Seesama karistus wõis teda administratiiv korras tabada keelatud koosolekust osawõtmise eest. See kõit ei wõi inimest surma ajada. Mõistagi, et raskuse keskpunkti neis asjaoludes otjida tuli, mis teda sundisid wõõra nime alla oma isikut peitma.

Kriminaalpolitsei ülem armastas tihtipeale minule seletada:

„Mina wõtan õnnega, Teie mõistusega“.

Ja tõesti, pean üttema, et temal õnnest puudust ei olnud. Mitmed keerulised sündmused selgufid tema õnnelikul juhatusel kergesti. Temal tulid alati abiks juhulised asjaolud, mis kriminalisti tegewuses nii suurt osa etendawad. Aga seekord näitas minu ülemusele tema alaline õnn tujukalt selga pööranud olewat. Sanders'i*) asjast ei tahtnud midagi wälja tulla. Kõigi küsimuste peale wastas tema:

„Ei tea, ei mäleta!“

Äfi tuli minu kätte.

„Waadake, mis sellega peale wõiks hakata!“ seletas minule ülem halwasti peidetud ärritusega.

Õfimine, formaalne, ülekuulamine ei annud ka minule mingit tagajärge.

Ma lasin paar päewa mööda minna. Ma ei julge tõendada, et minu wang selle aja jooksul just kõige paremat sõõti saanud oleks.

Õhtu poole saatsin kästjala lähedasse restoraani ja lasin omale kaunis rikkaliku õhtusõõgi tuua. Mõnesugused suupisted, praad ja napsupudel kaunistasid minu kirjutuslauda. Hakkasin sõõma ja lasin Sanders'i oma juure tuua.

Viimase filmad langesid ahnelt minu õhtueine peale. Ma tegin, kui ei paneks ma tema ahneid pilke tähele. Napsu wahel seletasin „sõõra mehe poolest“ umbes järgmist:

„Ega see wastupunnimine teile ei aita. Salgage nii palju kui tahate, aga lõputks saan ma ikkagi teie tegewuse jälgile. Parema, ja palju parema oleks otjekohe oma süüd üles tunnistada. Keegi ei ole nii naiw, et mõelda, et teie sellepärast surma otjima hakkafite, et walepassiga elasite ja keelatud koosolekust osa wõfite. Karistus selle eest on ju nii wäike, et see kedagi surma suhu ajada ei wõi. Seneesest mõista, et teie südame peal suuremad kuriteod lasuwad. Puistate parema oma patud südame pealt wälja. See kergendab teie süüd kohu ees. Teie

*) Minu kirjeldused puutuwad wõrdlemisi hilist aja-järku ning selle tõttu olen mõnesugustel põhjustel sunnitud tegelaste ja kohtade nimesid muutma.

ju teate, et õiglane süü ülestunnistamine teie karistust kergendab. Minul on põhjust arvata, et sõjakohus muidu teid surmale mõistab. Aga oma süü ülestunnistamisega võite oma elu päästa.“

Minu sõnad sundisid Sanders'i järelemõtlemisele. Tema peaaegu wajus ifka madalamale.

„Kas teie ei sooviks napju?“ — küsisin ma korruga temalt.

Sanders waatas imestanult minu peale. Tema pilkus läitis umbusaldus.

„No, teie ju napju joote. Olge head!“

Sanders neelas ahnelt elustawat märjusest. Eõõr kadus kiirelt talbrefute pealt. Rahwatanud palgeile ilmus puna. Heas meeletujus leenitas ennast Sanders toolil.

Ajafime juttu ühest ja teisest. Terwe aja juhtisin ettewaatlikult juttu wiimaste weriste sündmuste peale. Enam ja enam mõitis minus arwamine, et minul tege- mist on kardetawa ekspropriaatoriga. Ja tõesti, minu arwamised tõendusid taunis ootama kombel.

„Ma olen Teid juba eunegi näinud! — lipas korruga Sanders'i huultelt.

„Kus ja millal?“

Sanders ehmatas. Ta sai aru, et tema ettewaata- matus võib temale hädaohtlikuks saada. Aga tema oli juba minu mõju all. Oli tarwis tekkunud seisukorda igal tingimisel ära kasutada. Nii siis oli Sanders sun- nitud pihitile asuma.

„See oli minewal juwel, juunikuu wiimastel päewa- del. Teie olite ratsafalga eesotsas Salutaguse metsas. Teelastmel pidasite kinni ja lõpuks keerasite paremat kätt tee peale. Paremat kätt tee ääres olin mina ühes wiie seltsimehega pööstastikus peidetud. Sga üks meistest oli suure mauseriga warustud.“

Minu mälestusse tekkis järgmine pilt. Mina teeni- sin tol ajal Puna-sejõe jaoskonnas. Teg oli ärew ja teatud osa ratsahobustest oli minul alati sadula all. Kord hommitul teatati kõnetraadi kaudu jaoskonda, et „Wul- kani“ wabrikusse on 6 mauseritega warustud ja musta masketega noortmeest sisse tunginud, pangast toodud tööliste palgaraha ära rööwinud ja pärast seda lähe- dasse metsa põgenenud. Paari minuti jooksul olin mina

nelja politseiniku saatel kohal. Paremat kätt pööras tee wabriku poole, kus rööwitöö toimepandud oli, pahemat kätt läks tee sügavamale metsa edasi. Tõesti, mina peatasin teelastmel. Muid teateid peale selle, et rööwi- leid oli kuus meest mustades maskedes ja mauseritega, minul ei olnud. Wabrik paistis poolewersia kaugusest. Silmapilk oli minu otsus walmsis: tarwis wabrikust enne järele küsida, kuidas rööwidid wäljanägid ja kuhu poole nad jooksid. Ma tõstsin hobuse galoppi ja paari filmapilguga olime wabriku juures.

See kord meie tagaajamine ei õnnestanud. Rööwli- tel läks korda põgeneda.

Sanders'i jutust selgus, et nemad sel ajal, kui meie wabriku poole ratsutafime, oma põgenemist metsa jatka- sid. Oleks mina pahemat kätt pööranud, siis oleksime tingimata rööwliwalga peale sattunud, sest et madal pöö- jastit neid ratsanikkude filmade eest peita ei suutnud. Ülekaal sel kottupõrkamisel oli muidugi rööwli- te pool: neid olid kuus, meid wiis meest; nemad olid pööstastiku warjus ja wõisid ise momenti walida, millal meie peale paugutada; peale selle olid nendel suured mauserid, kuna minu saatkond Smith Wesson'idega ja Ragan'idega warustud oli. Aga saatus juhtis meid teisele teele.

„Mispärast teie siis meie peale paugutama ei hatta- nud, kui meid filmasite? — küsisin mina Sanders'ilt. — Teie oleks wõinud meid kõiki sadulast maha siru- tada!“

„See oleks meie poolt olnud suur rumalus, — sele- tas tema. — Meil oli ju põhjust arvata, et teie mitte üffi metsas meid tagaajamas ei olnud. Paugud oleksid ka teised politseinikud meie kaela ajanud.“

Sanders oli hästi organiseeritud rööwliwalga liige, mis mitmed rööwimised ja mõrtsukatööd toime pannud. Salga liikmed tundsid teineteist ainult warjunimede all ning üffikult olid ainult peamehele tuntud, kes ka nende elutohtit teadis. Sidet nende wahel pidas keegi ketta- line naisterahwas Popowa, kelle korterisse nemad peamehe kutjel kottutulid ja uusi tegewuse plaanisid septsisid.

(Järgneb. Reig.)

Wäljaandja ja wastutaw toimetaja: R. Reinberg.

Kuulutused.

Tunnistatakse maksuwjetaks kaduma läi- nud isikutunnistused järgmistele nimede peale:

Runtzel, Jaan Jüri p., nr. 230.	1630
Fromholdt, Herta Tõnise t., № 10759.	1620
Peterjon, Ida Mihkli t., nr. 287.	1621
Saeg, Rein Tõnu p., wäljaantud Kakwere linna politseist 28. now. 1919. a. nr. 193.	4451

Went, Leena Jaani t., wäljaantud Tallinna pol. 3 jsk. ülema poolt nr. 5485.	1553
Blauschun, Woldemar Mathease p., wäljaantud Tallinna pol. 3 jsk. ülema poolt.	1554
Saakson, Anna Martini t., wäl- jaantud Tallinna pol. 3 jsk. ülema poolt.	1557

- Pammer, Marie Paweli t.,** wäljaantud Tallinna pol. 1 jst. ülema poolt. 1558
- Dill, Ottomar Jüri p.,** wäljaantud Tallinna politsei ülema poolt nr. 9665. 1555
- Wallez, Sophie Gustawi t.,** wäljaantud Tallinna politsei ülema poolt nr. 12016. 1556
- Piiwakiwi, Hans Tõnso p.,** wäljaantud Tallinna 3 jst. politsei ülema poolt nr. 10239. 1552
- Meider, Jüri Mihkli p.,** wäljaantud Tallinna pol. 3 jst. ülema poolt. 1551
- Hansenberg, Helene Kristjani t.,** wäljaantud Tallinna pol. 1 jst. ülema poolt 1920. a. (m.)
- Kadu, Ida-Wilhelmine Hansu t.,** wäljaantud Tallinna pol. 3 jst. ülema poolt 3. weebr. 1920. a. nr. 2685. 1631

- Tunnistatakse maksuwestaks kaduma läinud sõjawäest wabastamise tunnistus Johannes Kristjani p. Lande nime peale.** 4452
- Tunnistatakse maksuwestaks kaduma läinud Eduard Kaarli p. Kärner'i sõjawäest wabastamise tunnistus, wäljaantud 1 diviisi intendanti walitsusest 15. aprillil 1920 a.** 4464

Tartu maakonna politsei 3. jaoskonna ülem kuulutab sellega, et 14. det. s. a. kell 11. e. l. saab Uderna wallas, Käki talus Karl Käck'i päraltolev 4 aastane

punane lehm

mis 6000 mrk. peale on hinnatud, enampakkumise teel otsekohe väljamaksetava raha eest ära müüdüd Mihkel Sai nõude heaks 5340 mrk. suuruses ja täitmise kulude katmiseks.

Müüday varandus on sealsamas oksjoni päeval näha. 6867

Kuulutus.

20. detsembril 1921 a. kell 10 hommikul saab Järwa maakonna politsei ülema poolt Paides, Lai tän. nr. 5, Hans Lutju päralt olew

limonadi walmistamise aparaat,

hinnatud 50.000 mk., enampakkumise teel ära müüdüd.

Politsei ülem: Wenda.

Sekretäär: Wenda ch.

4151

Kuulutus.

Järwa maakonna politsei ülem kuulutab, et 30. detsembril s. a. kell 10 hommikul saab Albu wallas, Wete-pere külas, Jaan Schadenbergi päralt olew

kõrb mära,

4 a. wana, 2 arf. 1 werf. kõrge, enampakkumise teel ära müüdüd.

Politsei ülem: Wenda.

Sekretäär: Wenda ch.

4152

==== Cabaree ====

„Must Kaks“

Mere puistete nr. 10

Igapäev

Suurepäraline eeskawa

paremate artistide kaastegemisel. 1-se kl.
orkester h-ra Sewini juhatusel. See kööt
wilunud koka juhatusel. Teenimine korralik.
Kuumid soojad. Algus kell 1/29 õhtul.

Einelaud (2-sel korral)

Awatud kella 1/210 hommiku. Soojad ja
külmad suupisted. Lõunad k. 1—5.

==== Hinnad möödunud

Kuumid kodused ja soojad

5624

Muutusjega Juhatus

Kaubamaja

Rumberg, Tuberg & Ko.

Suur Klosstri tänaw nr. 18/22
TALLINNAS

==== Soowitab

Suhkrut

Siirupit

Kartulitärklist

Nisujahu

5655

j. n. e.

==== Restoraan

de „RUSSIE“

Kõige wanem asutus Tallinnas

Kõnetr. 13-10

Kõnetr. 13-10

Lõunad kella 1—5

à la carte igal ajal

==== Igal õhtul

KONTSERT-KABAREE

Esinewad kõige paremad näitejõud

Uuesti heasti korda seatud

— ja mõnusad kabinetid —

5485

Juhatus

Osaühisus

„CALORICA“

Rootsi punsh

Tehas ja Ladu TALLINNAS, Lai t. 23. Tel. 15-53

Eesti üleriiklisel näitusel kõrgema auhin-
— naga **KULDAURAHAGA** kroonitud —

5653

Kui Teil kawatsus on täna õhtu sauna minna, siis ärge unustage osta **A/S. „LABORATORI“**

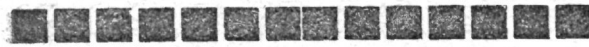
Saunaseepi nr. 32

ehk **Perekonnaseepi**

WASTUPIDAW Suure wahutusega ODAW

Keskladu: **A/S. „ATLANTA“**,
Wiru tän. 4., tel. 7-93 ja 8-23

5496

IGASUGU

Trüki ja köitmise töid

WALMISTAKSE MAITSERIK-
KALT, RUTTU JA WÖISTLE-
MATA ODAWA HINNAGA.

== UUED KIRJAD ==

TRÜKI- JA KÖITMISE TÖOKODA

M. Minis & B. Beilinson,

NARWA, Rüütli tän. nr. 10-12

Kõnetraat nr. 74.

Alatine ühendus Tallinnaga

Tellimisi võib saata kirjalikult

2975

Kõige odavam ostukoht on

Martin'i kauplus **Pärnus,**
Rüütli tän. nr. 51

Soowitab oma töökojas walmistud oma ja wälja-
maa lõngast kõige uuemas moes kõiksugu koetud
kaupa, nagu: jakid, mütsid, shallid, spordisärgid
j. n. e. Peale selle veel kõiksugu muud pudu, moodi
ja riide kaupa. Hinnad kauba headuse järgi wõist-
lemata odawad. Palun aadressi meeles pidada:

Rüütli tän. nr. 51, wastu Endlat

952

MARTIN

Philipp Schaefer

Tallinn, Harju t. 21, kõnetr. 12-12

SUUR WALIK

Paberi-, Kirjutus- ja

Joonistus-

materjaalidest

5487

Inglise ja kodumaa (Hiiu-Kärdla, Narwa)
wabrikute palitu-, ülikonna-, kirju westi-,
triibul. pükssi-, kleidi-, flanellet-, woodri-

riideid

ja kõiksugu **kalewi** kaupa soowitab wõimalikult
odawa hinnaga

JUL. ABERG

Kalewi äri, TALLINNAS, Suur Karja tän. nr. 5

BALTI wõerastemaja

Nunne tän. nr. 7

Soowitab igasugu külmad ja

soojad söögid, ning igasugu

Likööri ja napsi

5657

Koorewenised „DELISSE“

jätawad warju kõik teised oma headuse ja peene maitse poolest 5493

Jõulupühadeks

soowitan **double ehteasju** maailma kuulsa firma KOLMAR & JOURDAN'i 14% kümne aastase wastutuse peale mõõdukate hindadega

K. Aronowitsch,

Harju tän. nr. 28 Kõnetr. 17-05

5489

A. KAPSI & Ko.

Harju tän. 46. Kõnetr. 775.

Elektrotehnika tööriistad.

Naelad. Kruuwid. Plekk.

5452

A. G. GRIGORJEV'i
pärijad Narvas.

TRÜKIKODA

Asut. 1863 a.

walmistab kõikisugu trükistösi:
raamatuid, kaustikuid, planke-
tid, ringkirjad, arved, hinna-
kirjad, sildid, nimekaardid ja m.
----- töösi -----

Raamatu köitmise ja joonistamise töötuba

valmistab kõikisugu raamatu
----- köitmise töösi -----
Õppurite kaustikute tööstus.
Raamatu - kirjutusmaterjali
----- kauplus -----

2974

H. Raist & Ko.

959

Riide, naha, saapa ja pudukauba kauplus
soowitab alati suures väljawalikus iga-
juguifeid kaupasi.

Pärnus, Rüütli tän. 28. Telefon 110
Turu ääres 1 ja 2. „ 143

forralitult.

Soowitan omast ladust kõikisugu
seina-, laua- ja taskukellasi, laulatuse
ja kisa sõrmuseid, kaela ehteid, me-
daljongiisi, prelokisi, käewõruisi, kõrwa-
rõngaid jne. Parandused ruttu ja
Austufega

J. Karro, Pärnus,
Rüütli tän. nr. 27.

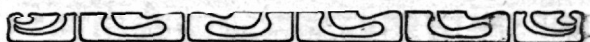
951

Likööri ekstraktid „AKWA“.

Kirsch Si-Si, Rootsi punsch, Arrac punsch,
Rum punsch, Creme de Kakao, Creme de
Mokka, Mandarin, Apelsini a 75 mk. pudel
= soowitab kauplus **Dunkri tän. 7.** =

5481

Odawad päewapildid!

6 tükki postkaardi suuruses — 150 marka.
Luba-pildid ühe tunni jooksul.

Foto-Tamm,
Pärnus, Rüütli tän. 53.

953

Tähelepanu jõulupühadeks!!

Kõige suurem ja rikkalikum väljawalik
kõige wiimastes uudistes
Kellades, kuld- ja hõbeasjades,
mõõdukate hindadega on

L. ARONOWITSCHI kaupluses,
Harju tänav 28. Kõnetr. 17-05.

Ostan kallid kiwa, kuld- ja hõbeasju
kõrgete hindadega. 5489